

İmanınız size ne kötü şey emrediyor!

قُلْ بِسْمَا يَأْمُرُكُمْ بِهِ ۗ إِيْمَانُكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

De ki, “Eğer inanmışsanız, imanınız size ne kötü şey emrediyor?”

Bakara Suresi 93. Ayet

“Biz mü’miniz, biz Allah’a inanıyoruz, biz hak üzerindeyiz” iddiasında bulunan; fakat amelde ve tavırda bunun tam tersini yapan kimselere yöneltilmiş çok sarsıcı bir cevaptır.

Ayet her ne kadar yahudiler hakkında inse de hükmü tüm müminlere râcidir.

Âyet sanki şöyle diyor: “Ortada bir emir var; ama bu emir hayır, hidayet, teslimiyet, takva emri değil. Tam tersine kötü, çirkin, rezil bir yöneliş. Eğer buna ‘iman’ diyorsanız, sizin iman dediğiniz şey ne kadar bozukmuş!”

إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ / eğer mü’min iseniz” kaydı

Bu kayıt çok önemlidir. Çünkü burada onların iman iddiası şart cümlesiyle sarsılıyor:

“Eğer gerçekten mü’minseniz...” Yani bu sözün içinde gizli olarak şu mana vardır:

- Mü’minseniz, böyle yapmazdınız.
- Böyle yapıyorsanız, demek iddianızda problem var.
- İman iddiası ile fiiliniz birbirini yalanlıyor.

Bu âyet, İsrailoğulları’nın tarih boyunca işledikleri bazı büyük sapmaları hatırlattıktan sonra gelir. Özellikle: Allah’ın ahdini bozma, peygamberleri yalanlama, hakka karşı kibirlenme, buzağıya yönelme, ilâhî emirlere karşı direnme gibi hallerinden sonra, onların “Biz mü’miniz” tarzındaki örtülü veya açık iddiaları bu âyetle yerle bir ediliyor.

Yani Kur’an diyor ki: “İman bir lafız değildir. İman bir soy aidiyeti değildir. İman bir tarih mirası da değildir. İman, Allah’a teslimiyet doğurur. Sizde teslimiyet yerine isyan çıktığına göre, ortada iman değil, bozulmuş bir iddia vardır.”

Bu âyet yalnız geçmişteki bir kavmi anlatmıyor; her devirde herkese konuşuyor.

Çünkü insan bazen: Müslüman olduğunu söyler, imandan bahseder, dini savunduğunu iddia eder, ama sonra nefsinin peşine düşer, hevasını din edinir, Allah'ın hükmüne karşı direnir. İşte o zaman bu âyet, nefse şöyle tokat gibi iner: **“Senin iman dediğin şey sana neyi emrediyor?”**

Bu nasıl bir iman ki dilde var, hayatta yok? Bu nasıl bir tasdik ki sözde duruyor ama secdeye varmıyor?

İman var deniliyor; fakat namaz yok. İman var deniliyor; fakat Kur'ân'la ülfet yok. İman var deniliyor; fakat yalan çok, riya çok, günah çok, gaflet çok.

Kalp Allah'a ait olduğunu söylüyor; ama Allah deyince titremiyor. Dil “inandım” diyor; fakat hayat o sözü doğrulamıyor. O hâlde insan ürpererek kendi nefesine sormalı: Bu nasıl bir iman ki sahibini Rabbine yaklaştırmıyor, haramdan alıkoymuyor, günah karşısında utandırmıyor, secdeye vardiirtmiyor, hakikat karşısında yumuşatmıyor?

Hakiki iman, kalpte yalnız bir isim gibi durmaz; insana yön verir, istikamet verir, haya verir, iç muhasebe verir. Elbette mü'min günah işler, düşer, sürçer; fakat düştüğünde canı yanar, sürçtüğünde toparlanmak ister, günah işlediğinde içinde bir sızı duyar.

Bu asrın felaketi, yalnız günahın çoğalması değildir; günahın sıradanlaşması, yalanın hafiflemesi, gafletin normalleşmesi ve bütün bunların üstüne bir de “Benim imanım var” diyerek nefsin avutulmasıdır. İşte en acı yer burasıdır: **İman iddiası teselliye dönüşmüş, fakat yaşayış tarzı o iddiayı yalanlamıştır.**

Eğer bir iddia seni Allah'a yaklaştırıyor, teslimiyeti artırıyor, hak karşısında boyun eğdiriyor ve günah karşısında pişmanlık doğuruyorsa, onda imanın nuru vardır. Ama seni kibre sürüklüyor, isyanı meşrulaştırıyor, vahye karşı direnç üretiyor ve nefsi hakem yapıyorsa, **orada ya iman çok zayıftır ya da ortada iman değil, nefsin süslediği sahte bir güven vardır.**

Fakat bu ölçü, “Günah işleyen kişide iman yoktur” demek değildir. Mü'min günah işleyebilir; ama günaha düşüp pişman olmak başkadır, günahı iman adına savunmak bambaşkadır. Hata edip tevbe etmek başkadır, bile bile hakkı reddedip sonra da kendini “iman ehli” saymak bambaşkadır. Demek ki mesele bir hataya düşmek değil, o hatanın karşısında kalbin aldığı tavidir. Çünkü bir iddianın doğruluğu, sözünden çok doğurduğu istikametle anlaşılır.

Ey nefsim... “İman ettim” demek ne kadar kolay; fakat o imanın sende neyi öldürüp neyi dirilttiği işte asıl orada belli olur. **Eğer gerçekten iman varsa, öfken biraz olsun diz çökmeli, kibrin biraz olsun çatlamalı, günah kalbinde bir sızı bırakmalı, kalbin dönüp dönüp Rabbini aramalı, nefsin de her istediğini rahatça yaptıramamalı.**

Yoksa sen nefsinin her arzusunu baş tacı edecek, hevânın eline ipini verecek, insanlardan medet umacak, sonra da bir köşede “Benim imanım var” diye teselli bulacaksın. O vakit sana

sorulmaz mı: **Bu nasıl iman ki seni Allah'a yaklaştırmıyor da nefesine esir ediyor; kalbini arındırmıyor da daha da bulandırıyor, ruhunu yüceltmiyor da arzularının dibine sürüklüyor?**

Hakiki iman, sahibini Rabbine götüren bir nurdur; kalbi toparlayan, ruhu sakinleştiren, insana haddini ve aczini hatırlatan bir rahmettir. Seni Rabbinden uzaklaştıran, gafletini çoğaltan, kibrini besleyen, günahla arana perde değil köprü kuran şey ise iman değildir; nefsin süslediği tatlı bir aldanıştır, parlak görünen karanlık bir vehimdir. Sırf adını taşımakla bir hakikate sahip olunmaz.

1) Bal misali

Balın tabiatında tatlılık vardır. Hakiki bal ağıza acılık değil, lezzet verir. Eğer bir şey sürekli acı geliyor, boğazı yakıyor, ağızda burukluk bırakıyorsa, ona bal denilse de insan şüphe eder. Der ki: Ya bu bal bozulmuştur ya içine başka şey karışmıştır. İman da böyledir. İmanın tabiatında nur, huzur, yumuşaklık ve istikamet vardır. Hakiki iman kalbe tatlı bir teslimiyet, ruha sükûnet, amele güzellik verir.

Ama "iman" dediğin şey senden sürekli kibir, öfke, sertlik, bulanıklık ve isyan çıkarıyorsa, orada imanın aslına nefis karışmış demektir. İşte o zaman bu âyet nazara gelir: **"Eğer mü'minseniz, imanınız size ne kötü şey emrediyor!"**

Âyet sanki şöyle demektedir: "İman dediğiniz şey gerçekten iman olsaydı, sizi Allah'a teslim ederdi; isyana sürüklemeydi. Size tevazu verirdi; kibir vermezdi. Size nur verirdi; bulanıklık vermezdi. Size yumuşaklık verirdi; katılık vermezdi. Öyleyse sizden çıkan bu çirkin neticeler, hakiki iman değil; bozulmuş anlayışın, nefsin ve hevânın eseridir."

2) Pınar misali

Bir pınarın kaynağı temizse, suyu da berrak akar. Sürekli bulanık su geliyorsa, ya kaynağa pislik karışmıştır ya da geldiği yol çamura bulanmıştır.

İman da böyledir. Kaynağı sahih olan iman, insanın sözüne, ahlâkına ve ameline berraklık verir. Kalbi temizler, bakışı sadeleştirir, hareketi durultur.

Ama "iman" diye akan şey hep bulanık netice doğuruyorsa; yani ondan huzur yerine gerginlik, tevazu yerine kibir, doğruluk yerine eğrilik çıkıyorsa, ya kaynağa nefis karışmıştır ya da yolda hevâ onu bulandırmıştır. **Bu yüzden kibir, yalan ve eğrilik doğuran bir "iman" anlayışına Kur'an şu tokatla cevap verir: "Eğer mü'minseniz, imanınız size ne kötü şey emrediyor!"**

3) Tohum misali

Sağlam bir tohum toprağa atılınca filiz verir. Özünde hayat taşıyan tohum, uygun zeminde mutlaka bir yeşerme gösterir. Eğer yıllar geçiyor da hiçbir filiz görünmüyorsa, ya tohum

ölüdür ya da içi boşalmıştır.

İman da böyledir. Kalbe ekilen iman, zamanla amel olarak, ahlâk olarak, edep olarak, haya olarak filiz vermelidir. İnsanın sözünde, tavrında, bakışında, tercihlerinde kendini göstermelidir.

Ama “iman” var deniliyor, fakat ondan hiçbir güzellik yeşermiyorsa; ne tevbe çıkıyor, ne merhamet çıkıyor, ne doğruluk çıkıyor, ne Allah’a dönüş çıkıyorsa, o zaman ortada ya çok zayıflamış bir iman vardır ya da sadece adı kalmıştır. **Filiz vermeyen tohumdan nasıl şüphe edilirse, tevbe, merhamet, doğruluk ve Allah’a dönüş doğurmayan “iman” iddiasına da bu âyetle itiraz edilir: “Eğer mü’minseniz, imanınız size ne kötü şey emrediyor!”**

4) Güneş misali

Güneşin alameti aydınlatmasıdır. Güneş doğduğunda karanlık çekilir, yollar görünür, eşyanın şekli belli olur. Eğer “Güneş var” denildiği hâlde her taraf hâlâ karanlıksa, ya güneş görünmüyordur ya da araya kalın perdeler girmiştir.

İman da böyledir. İman insanın özellikle karanlık anlarında yol göstermelidir. Şehvet geldiğinde, öfke kabardığında, menfaat çağırdığında, yalnızlık bastığında insana doğruyu hatırlatmalıdır.

Ama “imanım var” diyen biri her kritik anda karanlıkta kalıyor, yönünü şaşırıyor, hak ile batılı ayıramıyorsa; o zaman o imanın nuru ya perdelenmiştir ya da çok zayıflamıştır.

Karanlığı dağıtmayan güneşten nasıl şüphe edilirse, şehvet, öfke ve menfaat anında hak ile bâtılı ayırt ettirmeyen “iman” iddiasına da bu âyetle itiraz edilir: “Eğer mü’minseniz, imanınız size ne kötü şey emrediyor!”

5) Su misali

Su, tabiatı gereği ferahlatır ve temizler. İnsan su içtiğinde harareti diner, susuzluğu azalır, içi rahatlar. Eğer su diye içilen şey insanı daha da yakıyor, hasta ediyor, içini daraltıyorsa; orada suyun saflığı bozulmuş demektir.

İman da böyledir. İman kalbin hararetini düşürmeli, ruhun susuzluğunu gidermeli, insana iç huzuru vermelidir. Ama “iman” diye taşınan şey insanı daha da daraltıyor, daha da hırçınılaştırıyor, daha da katılaştırıyorsa; orada imanın saf suyuna nefsin kiri karışmış olabilir.

Böyle bulanık bir netice karşısında Kur’ân şu soruyu yöneltir: **“Eğer mü’minseniz, imanınız size ne kötü şey emrediyor!”**

6) İlaç misali

İlaç zatında şifa içindir. Doğru ilaç hastalığı azaltır, yarayı hafifletir, bedeni toparlar.

Ama ilaç diye verilen şey hastayı daha da çökertiyor, derdini büyütüyorsa; ya ilaç bozuktur ya da içine yanlış şey karışmıştır.

İman da böyledir. İman ruhun ilacıdır. Hasedi azaltmalı, kibrin ateşini söndürmeli, ümitsizliği kırmalı, kalbi tedavi etmelidir. Ama “iman” dediğin şey insanda tam tersine öfkeyi, enaniyeti, kini ve taşkınlığı artırıyor; orada ilaç diye tutulan şey şifaya dönüşmemiş demektir.

Ve böyle bir imana Kur’ân şu ilâhî tokatla cevap verir: **“Eğer mü’minseniz, imanınız size ne kötü şey emrediyor!”**

7) Ağaç misali

Sağlam bir ağaç mevsimi gelince meyve verir. Kök sağlamsa, suyu yerindeyse, dalında mutlaka bir mahsul görülür. Eğer sürekli meyvesizlik varsa, ya ağaç kurumuştur ya da içten çürümüştür.

İman da böyledir. İman ağacının meyvesi güzel ahlâktır. Doğruluk, edep, haya, şefkat, tevazu, pişmanlık, teslimiyet... Bunlar imanın meyveleridir.

Ama “iman” ağacından sürekli sertlik, yalan, gösteriş, öfke ve gurur çıkıyorsa, bu ağacın kökünde bir hastalık vardır. İşte bu çelişkiyi Kur’ân şu istifham-ı inkârî ile açığa vurur: **“Eğer mü’minseniz, imanınız size ne kötü şey emrediyor!”**

Ey nefsim! İman varsa namaz niçin yetim? İman varsa Kur’ân niçin öksüz? İman varsa dil niçin bu kadar yalana alışmış? İman varsa göz niçin harama bu kadar açık? İman varsa kalp niçin bu kadar katı? İman varsa günah niçin bu kadar rahat? Yoksa sen, imanı bir kurtuluş vesikası gibi taşıyıp onun yükünü omzuna almadan, onun ahlâkını hayatına indirmeden, sadece adıyla yetinmek mi istiyorsun?

Bil ki, ismi olan her şeyin hakikati olmaz. Bal yazmakla kavanoz bal olmaz. Nur demekle karanlık aydınlanmaz. İman demekle de kalp dirilmez. İman, sahibini değiştirmiyorsa, en azından günah karşısında rahatsız etmiyorsa, Allah’a dönüş doğurmuyorsa, orada insan kendi iddiasından korkmalıdır.

Bu nasıl bir iman ki namazsızlığa razı, Kur’ânsızlığa sessiz, yalana alışmış, günahla barışmış, gafletle dost olmuş? Böyle bir hâlin karşısında insan, kendi nefsinin savunmak yerine titremelidir. Çünkü hakiki iman, sahibini Rabbinde götürür; seni Rabbinden uzaklaştıran, nefsinin büyüten, günahı hafifleten şey ise iman değil, olsa olsa nefsin süslediği tehlikeli bir aldanıştır.

İşte bu noktada Üstad Bediüzzaman Hazretlerinin şu tokat gibi sözü karşımıza çıkar:

“İmanıma muhalif hareket edemem.” Bediüzzaman

Ey nefsim! Kendine bunu ölçü yap. Hevesin çekse de, dünya çağırsa da, menfaat göz kırpsa da, insanlardan baskı gelse de, dönüp imanına bak. Eğer o iş imana muhalifse, ondan kaç. **İmanına muhalif hareket edemem de.** Hayatını bu ölçü üzerine kur ki ayağın kaydığında seni yine iman doğrultsun, kalbin daraldığında sana yine iman yol göstereyin.

Allah'ım! Üstadımızın bu kudsî düsturunu hayatımızın esası eyle. Bize, nefsimizin arzusuna göre değil, imanımızın hükmüne göre yaşamayı nasip et. Kalbimizi imanla sabit kıl, adımlarımızı istikamet üzere yürüt, bizi imana muhalif sözden, hâlden ve harekette muhafaza eyle. Menfaat karşısında eğilmeyen, korku karşısında çözülmeyen, hevâyâ değil hakka teslim olan kullarından eyle. Rabbim, bize öyle bir sadakat ver ki her işte içimizden şu söz yükselsin: **“İmanına muhalif hareket edemem.”** Âmin.